

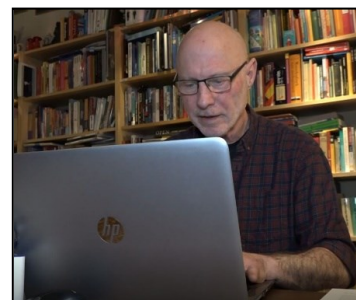
Nieuwsbrief september 2024

De laatste nieuwtjes van de Heemkundige Kring Tegelen

Aanmelden en afmelden voor deze gratis nieuwsbrief is mogelijk via info@hktegelen.nl of onze website www.hktegelen.nl.

Lezing over de Tegelse modelmakers op 15 oktober

Op 15 oktober verzorgt Paul Seelen op ons verzoek een lezing over **De Tegelse Modelmakers**. De lezing is in De Vriendenkring op Steyl en begint om 20.00 uur. In de lezing gaat Paul in op de rijke historie van het modelmakersvak in Tegelen en geeft hij een inkijkje in het proces voor de totstandkoming van het boek 'De Tegelse modelmakers van pakweg 1900 tot nu'. De lezing is gratis voor leden van de Heem. Niet-leden betalen € 5,- entree.

Giel Gommans, modelmaker bij Doesborgh & Zonen in Tegelen, nam in 1927 een revolutionaire beslissing: hij begon een eigen bedrijf. Het 'machinepark' in de zelfgebouwde werkplaats achter zijn woning bestond slechts uit een lintzaag, een vlak- en vandiktebank en een gecombineerde draaibank/schuurschijf. Samen met twee medewerkers maakte Giel houten modellen, trekplanken en kerndozen voor tal van opdrachtgevers. Giels voorbeeld werd later door tientallen collega's gevolgd. De modelmakerij evolueerde van een afdeling van een gieterij of machinefabriek naar een bloeiende, zelfstandige bedrijfstak.

De modelmakerij van Gommans bestaat nog steeds, maar is een van de laatste in haar soort. Wijlen Jeu Quicken, oud-medewerker van Machinefabriek Mulder, begon jaren geleden aan het op papier vastleggen van de modelmakershistorie. Hij sprak met tientallen 'ooggetuigen', spitte bergen relevante documenten door en verzamelde fotomateriaal. Door gezondheidsproblemen kon hij zijn werk niet afmaken. Op verzoek van de Heemkundige Kring Tegelen nam de historicus/publicist Paul Seelen, auteur van 'Gemak in Tegele', het van Jeu over. Het boek '**De Tegelse Modelmakers**' is het resultaat van hun beider inspanningen. Paul Seelen voert u aan de hand van fraaie beelden mee langs de hoogtenpunten van het rijk geïllustreerde boek.

Expositie keramische geschiedenis 'Klei van de Hei' op 28 september

Op zaterdag 28 september is het **burendag**. Op het Glazenapplein op de Heide is dan veel te doen. Er is muziek, kinderrommelmarkt en zijn er kinderactiviteiten. De vrijwilligers van het huis van de Wijk de Glazenap organiseren die dag, met hulp van de Heem, in het voormalige Rabobankpand aan het Glazenapplein een **expositie over de keramische geschiedenis Op de Heide** van 11.00 tot 16.00 uur.

Om 13.30 uur geeft ons lid **Marcel Dings** een presentatie genaamd "**Klei van de Hei**". Hierin legt hij uit hoe groot het belang was van de klei van de Hei voor de ontwikkeling van de Tegelse keramische industrie. Daarbij wordt besproken hoe de klei is ontstaan, vanaf wanneer die grondstof gebruikt werd en waar ze werd gevonden. Ook wordt aangegeven welke fabrieken er Op de Heide gestaan hebben en welke tramrails er liepen voor het vervoer van de klei.

Expositie gemeentehuis van 5 tot 27 oktober

Over enkele maanden wordt gestart met de verbouw van het gemeentehuis aan de Raadhuislaan. Hermon Vastgoed maakt in het oude gedeelte van het gemeentehuis een horecagelegenheden en in de achterbouw een woon-zorgcomplex. In oktober is er nog één maal de kans om het gemeentehuis van binnen te zien, voordat de verbouwing start. Op de zaterdagen en zondagen tussen 5 en 27 oktober is er een kunstexpositie in het gemeentehuis.

Tijdens de openingstijden van de expositie worden in de ontvangsthallen van het gemeentehuis een aantal foto's getoond van de inrichting van het gemeentehuis van weleer. Op enkele momenten zijn vrijwilligers van de Heemkundige Kring Tegelen aanwezig om informatie te geven over het oude gemeentehuis. Meer informatie staat [op onze website](#).

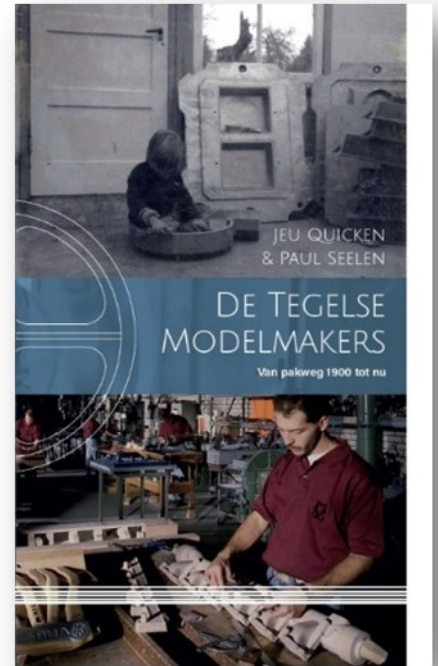

Kruis Oudemarktstraat wordt gerestaureerd

Door de gemeente Venlo is juli jl. het kruis met Jezuscorpus van de Oudemarktstraat weggehaald voor restauratie. Na restauratie wordt het kruis weer teruggeplaatst. Het kruis stamt uit 1938 en is voor het laatst in 2002 gerestaureerd.

Boek De Tegelse modelmakers

Bij het schrijven van het boek zijn veel namen van modelmakers boven water gekomen. In [een lijst op onze website](#) hebben we deze namen opgenomen. Het zijn meer dan 340 modelmakers die in Tegelen actief waren. Het merendeel, meer dan 180, is geboren in Tegelen of Steyl. Mis je informatie of is informatie onjuist? Dan horen we dit graag via info@hktegelen.nl.

Het boek 'De Tegelse modelmakers' is voor € 24,50 te [verkrijgen in onze webshop](#), bij de KOSO (Grotestraat 46), kantoorboekhandel Van Heel, Gemaksshop Tegelen en Koops Venlo.

Rabo ClubSupport

Heb je een rekening bij de Rabobank? Dan kun jij ook een stem uitbrengen! Dit jaar doet de Heem ook mee. Voor iedere stem krijgt de vereniging een bijdrage van de Rabobank. Tot 24 september kan er gestemd worden.

Ga via de RabobankApp in je 'Overzicht' naar 'Mijn lidmaatschap'. Selecteer 3 clubs die je stem verdienen. Bevestig je stem en dien je stem in. De opbrengst van dit jaar wordt besteed aan een nieuwe expositie. In het voorjaar van 2025 willen we deze houden over de mensen uit Tegelen die in Nederlands Indië hebben gediend. Hiervoor hebben we onder meer themaplaten en displaykasten nodig. We hopen op je steun!

Comité Kinderfeesten Tegelen en de Heem steunen elkaar. Krijgen zij ook een stem van je?

Terugblik Steylerdag en Tegele luuet zich zien

Op zondag 1 september was er in Steyl weer veel te beleven tijdens de **Steylerdag**. Alle culturele instellingen openden de deuren. Het was schitterend weer en nog drukker dan afgelopen jaar. De Heem had een kraam op de St. Michaelstraat, waar we foto's en objecten van oud-Steyl lieten zien én boeken verkochten. We hadden veel aanloop en ontvingen veel mensen voor een gezellig praatje.

Op zaterdag 14 september was door heel Tegelen het evenement '**Tegele luuet zich zien**'. Tussen 11.00 en 17.00 uur lieten veel verenigingen en culturele instellingen zich van hun beste kant zien en openden hun deuren. Tussen de locaties reed een gratis huifkar. De Heem verzorgde in 't Peske samen met Antares rondleidingen.

Ook opende de Heem die dag de KOSO. De bezoekers konden hun stamboom laten uitdraaien met behulp van Hans Bos én konden met een TegelenQuiz een prijs winnen. Met 46 punten werd Leo Tosserams 1e, gevolgd door Marjan Ambaum (45 punten) en Antoine Driessen (44 punten). Leo mocht bij de KOSO een waardebon van € 25,- ophalen. Dank voor de gezellige middag, bezoekers en vrijwilligers!

Materiaal gezocht voor expositie Tegelenaren in Nederlands-Indië

Er wordt door enkele leden hard gewerkt aan een expositie over Tegelenaren in Nederlands-Indië. Tussen 1945 en 1950 vertrokken 265 inwoners van Tegelen en Steyl naar Nederlands-Indië. Begin 1945 was Nederlands-Indië nog bezet door Japan en in Azië werd nog hevig gevochten tussen Japan en de geallieerde strijdkrachten. Ook in de jaren na de onafhankelijkheidsproclamatie van Soekarno en Hatta in augustus 1945, waar de republiek Indonesië werd geboren, was het nog erg onrustig in Nederlands-Indië. Van de 265 Tegelenaren in Nederlands-Indië overleden er 9. Eerder waren al 8 Tegelenaren omgekomen in de strijd tegen Japan.

Voor deze expositie zijn we op zoek naar verhalen, foto's, dagboeken en andere documenten of materialen over de reis naar én het verblijf van Tegelenaren in Nederlands-Indië. Heb je meer informatie, laat dit dan vooral weten via info@hktegelen.nl.

Nieuwe verhalen Tegelenaren in de Arbeitseinsatz

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden jonge mannen en vrouwen uit door Duitsland bezette gebieden gedwongen om in de nazi-Duitse oorlogseconomie Duitse mannen te vervangen die als soldaten dienden. Ook uit Tegelen en Steyl zijn inwoners ingezet in Duitsland. In de eerste jaren gebeurde dit met een salaris. In de laatste jaren werden inwoners steeds vaker verplicht te werken zonder vergoeding. Het Nederlandse Rode Kruis (NRK) verzamelde na de oorlog gegevens van de tewerkgestelden. Deze Collectie Arbeidsinzet is recent online gekomen op de website van het Nationaal Archief. We vinden daar ook gegevens van meer dan 250 mannen en vrouwen uit Tegelen en Steyl. Er ontbreken er nog velen op de lijst.

Door Jos Wolbertus en Sjeng Ewalds zijn ondertussen al 32 verhalen boven water gehaald over Tegelenaren in de Arbeitseinsatz. Lees nu op [onze website](#) de nieuwe verhalen van:

- Jan (Sjeng) Huys (1913 – 1981)
- Lei Huys (1925-2009)
- Theo Janzen (1922-2012)
- Conradus (Coen) Cremers (1924-1993)
- Antonius (Twan) van Crooy (1914-1986)
- Louis (Lot) Sprengers (1917-1994)
- Johannes (Sef) Gubbels (1923-2003)
- Jac. Bongaerts (1920-1997) en Louis Orval (1923-2011)

Heb je zelf nog informatie over Tegelenaren in de Arbeitseinsatz? Laat het ons weten!

Informatieborden filterhuisje Snelle Sprong onthuld

Op zaterdag 13 juli jl. werden langs de wandelroutes in het natuurgebied van de Snelle Sprong twee informatieborden over het filter- en bronwaterhuisje van SS-limonade geplaatst. Afgelopen jaar werden met behulp van een provinciale subsidie de restanten van het filterhuisje geconserveerd. Door de informatieborden worden de wandelaars gewezen op de historische waarde van de bron, waarvan het water bij kasteel De Holtmühle werd gebotteld. Meer informatie over de bron en de limonadefabriek staat [op onze website](#).

Van links naar rechts Frank Kuntzelaers, Carel van Nisselroy, Mark Rudolph, Charles van Eijk, Bart Faassen en Petra Geraads-Martens

Twee voetbalverhalen op onze website

Door Gerrit van der Vorst zijn eerder twee Tegelse voetbalverhalen uitgewerkt en opgenomen op de Floddergatsblog. Het ene over Frans Oehlen, het andere over de wedstrijd van Voetbalvereniging Tegelen tegen Ajax. We hebben deze verhalen nu met toestemming van Gerrit overgenomen op onze website.

Frans Oehlen (1908-1999) - een veelzijdig Tegelenaar

Er kan eindeloos geput worden uit de gigantische informatieverzameling van Frans Oehlen in het Venlose gemeentearchief: 15 strekkende meter aan documenten – 877 dossiers over de meest uiteenlopende Tegelse onderwerpen. Wie was de man achter die verzameling? ‘Vertaler van Tegelen in woord en beeld’ staat er op de fraaie herdenkingsplaquette voor Frans Oehlen in Tegelen. De voormalige redacteur van de Tegelse Courant leverde een enorme bijdrage aan de geschiedschrijving en het verenigingsleven van ‘zijn’ Tegelen. [Lees verder op onze website....](#)

Voetbalvereniging Tegelen tegen Ajax op 28 mei 1944

Bij gelegenheid van de laatstgespeelde VVV-Ajax attendeerde Jan Trepels (Sportclub Irene) me op een wedstrijd die Ajax iets meer dan 75 jaar geleden in deze contreien speelde. Dat was op Pinksterzondag 28 mei 1944, maar niet tegen VVV. Het toen al grote Ajax (zeven landskampioenschappen) kwam tijdens de Duitse bezetting – een week later zou de invasie in Normandië plaatsvinden! – in off all places Tegelen voetballen tegen het vertegenwoordigende Tegelse elftal. Het tandengeknars in Venlo moet in Tegelen te horen zijn geweest. De rivaliteit tussen beide plaatsen was enorm, niet in het minst op voetbalgebied. Hoe hadden ze ‘m dat in Tegelen geflikt? [Lees verder op onze website....](#)

Briefhoofdenproject

De Heemkundige kring Tegelen, het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg (SHCL) en Historisch Centrum Limburg (HCL) hebben tezamen meer dan 1.000 brieven/rekeningen van bedrijven en verenigingen uit Tegelen en Steyl met de mooiste briefhoofden. In het kader van het Limburgs briefhoofdenproject willen we deze unieke briefhoofden beschrijven, zodat ze later online beschikbaar gesteld kunnen worden voor iedereen. Van ieder briefhoofd dienen een aantal kenmerken te worden ingevuld in een bestand. Een eerdere oproep op onze website en Omroep Venlo heeft al geleid tot 5 vrijwilligers die willen meewerken om de briefhoofden te beschrijven. Daarmee hebben we een goede groep mensen bij elkaar om het project te realiseren!

Schoorsteen Martinushof wordt gerestaureerd en krijgt kunstwerk op sokkel

De schoorsteen van het voormalige ketelhuis van Martinushof wordt gerestaureerd en voorzien van een kunstwerk aan de sokkel. We denken als Heemkundige Kring graag mee met de vormgeving van de schildering op de zuil, om te zorgen voor een goede inpassing in het gebied. Daarbij zien we graag een duidelijke verwijzing naar de historie van deze plek, zoals met het gevelmozaïek van Daan Wildschut en de zusters van de Goddelijke Voorzienigheid die ook vanuit het Willibrordusziekenhuis enorm belangrijk zijn geweest voor de gezondheidszorg in de regio.

Nieuwe monumenten in Venlo

De gemeenteraad van Venlo heeft 12 'nieuwe' gemeentelijke monumenten aangewezen. Ze hebben allen te maken met het Venlose tuindersverleden. De aan de tuinbouw gerelateerde gebouwen staan grotendeels in het Ven. Eén van de aangewezen monumenten staat net buiten Tegels grondgebied: de schoorsteen van de voormalige tuinderskas achter boerderij

Hulsterhof. De schoorsteen is nu wat verstopt tussen de brandweerkazerne en de boerderij. Op deze oude foto is de 'sjouw' en de bijbehorende tuinderskas mooi te zien.

Café Ewals-Croonen – De Bö!

In juli 2024 kwam het voormalig café en de naastgelegen zand- en grindhandel van Ewals-Croonen in de verkoop. Het is gestart als herberg, werd café-restaurant en was sinds 1987 niet meer als café in gebruik. Op onze Facebookpagina is een uitgebreid [fotoalbum van De Bö!](#) opgenomen.

Het pand is in 1889 gebouwd door Pieter Kurstjens als woning en herberg. In 1906 koopt Johannes Wilhelmus (Sjeng) Ewals het pand en start zijn zaak Ewals - Croonen. Sjeng is geboren in 1874 en was getrouwd met Maria Elisabeth Croonen, geboren in 1875 en overleden in 1925. In 1956 wordt Antoon (Toon/Toën) Ewals, bij het overlijden van Sjeng, als jongste zoon, eigenaar van het woonhuis annex café. In 1983 overlijdt Toën en in 1985 nemen Koos en Jo het bedrijf over. Laatste uitbater van het café was Jeanetta (Jeanet) Bedaux, weduwe van Toën van de Bö!, die tot 1987 het café draaiende hield. Jeanet overleed in 1998.

Volgens de Tegelencloupedie van Ragdy van der Hoek slaat de naam van het café 'De Bö!' mogelijk op de ballen die bij het beugelen worden gebruikt. Andere bronnen verwijzen naar de bollen op het hekwerk vóór het café, waaraan de paarden werden vastgemaakt. Een derde mogelijke verklaring verwijst naar het oogsten van aardappelen door Sjeng Ewals (de petatte oetdoon/de bö! oetdoon".

Openingstijden

Een groep van zo'n 20 leden van de Heem bemenst het KOSO pand. Kóm binne! voor een praatje over Tegelen en Steyl, het lezen van een boek over onze geschiedenis of het neuzen tussen de Tegelse en Steylerse attributen. Heb je zelf nog bijzondere attributen die we aan ons rijke archief mogen toevoegen? Neem ze dan mee!

Openingstijden KOSO-pand

- **Maandagen, 14.00-16.00**
- **Dinsdagen, 14.00-16.00**
- **Woensdagen, 14.00-16.00**
- **Vrijdagen, 14.00-16.00**

In Memoriam Jeu Quicken

Op 6 juli bereikte ons het droevige bericht over het overlijden van Jeu Quicken. In 2021 ging de gezondheid van Jeu plotseling snel achteruit. Hij kon zich ineens veel niet meer herinneren. Voor iemand die zich enorm in de historie heeft verdiept, is dat extra moeilijk te verteren. Niet alleen had Jeu in alle opzichten steeds minder contact met z'n naaste omgeving, hij kon ook z'n grootste hobby niet meer uitoefenen zoals hij dat gewend was.

Veel van zijn kennis zette Jeu op schrift. In 2015 werd het boek van Mulder Machinefabrieken door Jeu en Piet van Buggenum afgerond. Door Jeu's enorme kennis van het technische vakgebied werd dit een indrukwekkende verdieping in de Tegelse metaalindustrie. In 2019 rondde hij het boek 'Het begon aan de Stationsstraat' af. Hiervoor beschreef en visualiseerde hij de geschiedenis van de Tegelse metaalbedrijven W. Doesborgh & Zonen, Breuer & Doesborgh, J. Breuer Jr. / LMT en Werktuigkundig Adviesbureau Dötsch tot in detail.

Sinds 2019 verdiepte hij zich in de Tegelse modelmakers. Het boek waaraan hij begon te schrijven kon hij helaas niet meer zelf afronden. Met hulp van Paul Seelen zijn we er gelukkig wel nog in geslaagd het boek op 1 juni jl. te presenteren. We zijn trots dat Jeu het boek nog in ontvangst heeft kunnen nemen.

Jeu was bij uitstek onze kenner van de Tegelse metaalindustrie. Enorm gedreven om de historie tot in detail te beschrijven, zodat er zo min mogelijk voor het nageslacht verborgen zou blijven. We hebben genoten van Jeu's aanwezigheid bij bijeenkomsten en zijn enthousiaste manier van kennis overbrengen. We hebben Lies, zonen John en Tom, schoondochters Marielle en Rianne en hun (klein)kinderen veel sterkte gewenst bij het verwerken van het verlies.

Familiewapen Von Hundt zum Busch op Windhondflat

Eind oktober pronkt er nog meer historie in het straatbeeld. Bij de renovatie van de Windhondflat wordt het familiewapen van de familie Von Hundt zum Busch groot op de zijgevel geplaatst. De familie bewoonde in de 18e eeuw kasteel Holtmuhle en had grote invloed in Tegelen. Zie ook het bericht [op de website van Omroep Venlo](#).

Foto: Woningcorporatie Antares

Overige activiteiten in Noord- en Midden Limburg

De eigen activiteiten van de Heemkunde Kring Tegelen zijn vetgedrukt.

Datum en tijd	Activiteit	Locatie
t/m 5 januari 2025	Expositie Nieuw Wit – hedendaagse porseleinkunst van toonaangevende makers uit heel Europa	Tiendschuur, Kasteellaan 8, Tegelen
Zondag 22 sept. 15.00 uur	Optreden van Shirma Rouse – Soul in the Park met Trijntje Oosterhuis	Openluchttheater De Doolhof, De Drink 60, Tegelen
Zaterdag 28 september, 11.00-16.00 uur	Burendag Op de Heide, met expositie en lezing (13.30 uur) over de keramische geschiedenis Op de Heide, muziek en kinderactiviteiten, door huis van de Wijk de Glazenap.	Glazenapplein Op de Heide, Tegelen
Zaterdag 5 t/m zondag 27 oktober	Expositie van kunstenaars over het thema Kosmos. In de ontvangsthall van het gemeentehuis heeft de Heem een informatiepunt met foto's van het gemeentehuis van weleer.	Gemeentehuis, Raadshuislaan 11, Tegelen
Zondag 13 okt.	Herfstwandeling van Heemkunde Maas- en Swalmdal met IVN De Steilrand	Zie website
Dinsdag 15 oktober, 20.00 uur	Lezing Paul Seelen over De Tegelse Modelmakers van pakweg 1900 tot nu. Toegang voor leden gratis. Niet leden betalen € 5,-.	Zaal Vriendenkring, Arnoldus Janssenstraat 64, Steyl
Donderdag 17 okt. 20.30 uur	Optreden van Bert van den Bergh voor De Speelplaats	Harmoniezaal, Posthuisstraat 30, Tegelen
Donderdag 14 november, 20.00 uur	4^e Lezing van de Heem	Harmoniezaal, Posthuisstraat 30, Tegelen
Zondag 17 nov. 14.00 uur	Concert van Vocaal Ensemble Campanella, De Tegelse Hofzangers en Symphonia Eugeniana	C.c. De Haandert, Haandertstraat 6, Tegelen
Donderdag 28 november, 20.00 uur	Genealogie-avond voor leden van de Heem – presentaties en uitleg over onderzoek naar je stamboom	Nog onbekend

